תורה אור — תצוה

להבין שרשי הדברים הנ"ל ע"פ ואתה תצוה את בנ"י. הנה שרש בחי' אהרן שנקרא שושבינא דמטרוניתא היינו בחי' העלאות הרפ"ח ניצוצות שאהרן הוא המעלה אותם. וזהו בהעלותך את הנרות והנרות הן המצות כמ"ש כי נר מצוה כו'.

ולהבין ביאור הדברים הנה כתיב מחוץ לפרכת העדות יערוך אותו אהרן. פי' מחוץ לפרכת היינו מחוץ לבחי' פרסא המפסקת בין אצי' לבי"ע שתרגום יונתן פרכת פרגוד והיינו פרסא והפרסא הזאת הוא בחי' שם אלקים המסתיר. כמ"ש כי שמש ומגן הוי' אלקים כמו שנרתק השמש מגן להסתיר אור השמש כך שם אלקים הוא המסתיר לשם הוי' וה"ז כמו עד"מ המסך והפרסא שמסתיר ומעלים את האור כו' וזהו ענין מאמרז"ל דלעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה. והיינו ע"י שלע"ל נאמר והי' הוי' לי לאלקים וכמ"ש ע"פ ושבתי בשלום.

והנה אהרן הוא בחי' שושבינא להעלות הניצוצות מבי"ע לאצי' וז"ש מחוץ לפרכת יערוך הנרות מחוץ לפרסא הנ"ל. ואח"כ יעלה אותם לאצי' והענין של בחי' שושבינא הנה הלשון לכאורה לא שייך אלא בחתונה דחתן וכלה שיש להם שושבינין והוא לעתים ופרקים רחוקים אבל בהעלאת הנרות הרי היה בכל בין הערבים ולמה נק' בשביל זה בשם שושבינא. אך הענין הוא דכל בחי' התחדשות אור מביאה השמחה והתענוג.

והוא ענין החתונה ששמחים בה לפי שהוא דבר חדש כו'. וכך בהעלאת והטבת הנרות ג"כ הגם שהיה בכל יום מ"מ היה בכל יום שמחה חדשה מפני בחי' התחדשות העלאות רפ"ח ניצוצות המתחדשים בכל יום לעלות מבי"ע לאצילות ולכך נק' שושבינא כו'. דהנה ידוע בענין הבירורים שהמל' מברר בכל יום וכמ"ש במל' דאצי' ותקם בעוד לילה ותתן טרף כו' טרף היינו רפ"ח ע"ה וכמ"ש עלה זית טרף בפיה וכן טרף נתן לירא‌יו כו'.

ואהרן הוא שושבינא דמטרוניתא היינו שמעלה את המל' שנק' מטרוניתא עם כל בחי' הניצוצות שביררה והן הנרות שבמנורה הכוללים כל הבירורים ומפני בחי' ההתחדשות הזאת מסתעפת בחי' השמחה למעלה והשמחה למעלה באצילות הוא בבחי' ה"ג דאימא וכמ"ש אם הבנים שמחה.

וזהו ענין אורה ושמחה השמחה באימא ואורה באבא וכללותם יחד הן או"א שנק' תרין ריעין כו'. וביאור הדברים הנה שמחה של מצוה הוא בבחי' בינה שהוא יותר גבוה גם מרוב כל מבחי' צדיק שנק' כל כידוע שה"ח שביסוד הן נש"ב ושמחה של מצוה היא בבחי' פנימית בינה שהיא יותר מרוב כל.

ועמ"ש מזה ע"פ ראיתי והנה מנורת זהב ועוד כי בינה רק עד הוד אתפשטת משא"כ ביסוד וכמ"ש ברע"מ ר"פ תשא ע"פ והדל לא ימעיט וא"כ מה שנק' היסוד כל ע"ש שמקבל נש"ב אינו עצמיות נש"ב כ"א כמו חותם. וע' בפע"ח בכוונות הושענא רבה. ולכן במצות נאמר מרוב כל יותר מבחי' כל.

והנה שכר מצוה בהאי עלמא ליכא אלא רק שמחה של מצוה בלבד. והענין הוא כי הנה שורש המצות עצמן הוא למעלה בבחי' גלגלתא דא"א בתרי"ג אורחין. דהנה בחי' השערות דגלגלתא היינו בחי' אותיות התורה כי ידוע במשל השערות שהוא כמשל הדיבור ממש. שהרי בצירופי אותיות הדיבור שמתוכם מבינים גופה של ההשכלה המלובשת בהם הרי השכל יוצא ומאיר מתוך הצירופים של האותיות. כך במשל השערות היניקה של חיות המוחין מלובשת בחלל השערה.

וההארה בוקע ויוצא מן המוחין דרך חלל השערות כמו שיוצא אור השכל דרך צירופי אותיות הדיבור. והרי לפ"ז אותיות התורה ששרשם בבחי' שערות המה בחי' לבוש וכלי בלבד לבחי' גילוי אור וחיות המלובש בהן דהיינו בחי' הלבנונית שלמעלה מן השערות. כי בחי' לבנונית שבגלגלתא הנק' חוורתי הוא הנק' ארחין הרי הוא שורש ליניקת השערות שצומחין מהם כו' וכידוע באד"ר ואדר"ז שהלבנונית סובלת הצמיחה של השערות כו'.

וזהו שאנו רואים שהתורה היא פירוש המצות בלבד כמו שמפרש בתורה מעשה החושן והאפוד בפרשיות הרבה באמרו ועשית חושן וכו' וכיוצא בזה בכל המצות הרי אותיות התורה המה המפרשים למצות איך יהיו.

והפירוש הוא הטפל בכל מקום לגבי הדבר שהוא מפרש אותו וכך המצות הן העיקר והתורה היא רק הפירוש בבחי' טפל. והיינו לפי שאותיות התורה הן הנה בחי' השערות דגלגלתא החלולים שבהן בוקע ויוצא האור מבחי' הלבנונית דגלגלתא שהוא בחי' המצות שנק' ארחין וכמ"ש כל ארחות הוי' אביטה אורחותיך כו'.

וע"כ אמרו חז"ל דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא משום דגופה של מעשה המצוה שרשה למעלה בבחי' חוורתי דגלגלתא דא"א שאין האור יוצא משם רק בבחי' צמצום גדול דהיינו באותיות התורה שמפרשים אותם כנ"ל שנק' בחי' שערות. משא"כ עצמיות הלבנונית דגלגלתא לא יוכל להתגלות כלל כ"א שהוא בבחי' מקיף ולכן שכר מצוה בהאי עלמא ליכא ועמ"ש בד"ה מנורת זהב ע"פ ומעולם לא שמעו כו' עין לא ראתה כו' ע"ש אך אפס קצהו ומעין ודוגמא בעלמא מאיר ומתגלה ונמשך למעלה מבחי' חוורתי הנ"ל בכל שבת בשחרית והיינו בי"ב לחמי' שנקר' סעודת' דעתיק' כמ"ש במ"א בביאור המאמר יגלה לן טעמי דבתריסר נהמי:

ב. והנה אהרן היה מז' הרועים כידוע ופי' רועה גשמי היינו שזן ומפרנס לצאנו ואין הפרנסה משל עצמו רק שנותן להם עשב אשר בשדה כו'. וכך למעלה הנה אהרן כה"ג היינו שבחי' אה"ר ואהבה זוטא נמשכים ממנו שנקרא הר והר ההר כמ"ש במ"א וכמאמר לא כאברהם שקראו הר כו' והן אותיות הר שבתיבת אהרן והאלף שבו היינו שממשיך מבחי' חוורתי הנ"ל שבגולגלתא דא"א שנק' אלופו ש"ע הנאצל כו'. והוא ממשיך עד בחי' המל' דאצי' והוא ענין הנו"ן פשוטה שהולכת ומתפשטת עד בחי' למטה מטה כו'. וכמ"ש במ"א. והפרנסה עצמה אינה משל עצמו אלא שמביא האור והשפע מבחי' חוורתי הנ"ל למטה להאיר בכנס"י. וזהו בהעלותך את הנרות שהמצות נק' נרות. כמ"ש כי נר מצוה והי' מדליק בהן האור והחיות דהיינו מבחי' שרש המצות הנ"ל. דאע"פ שאין שכר מצוה ממש בהאי עלמא כנ"ל. היינו בבחי' שכר גשמי אבל בעבודת ה' נמשך ההארה מהמצות ומתגלה גם עכשיו ע"י אהרן שנק' רועה שזן ומפרנס כו'. וזו הוא שרש ענין שמחה של מצוה וכמ"ש תחת אשר לא עבדת כו' בשמחה ובטוב לבב מרוב כל. שמחה זו היינו בחי' גילוי האור מבחי' חוורתי הנ"ל שהוא בחי' פנימי' העונג העליון כו' ומקום גילוי זה האור של השמחה הוא בבחי' פנימית בינה. וכמ"ש אם הבנים שמחה כנ"ל. וסבת השמחה הוא מפני בחי' התחדשות העלאות רפ"ח ניצוצות. וזהו כמשל כליון הפתילה בהעלות אהרן את הנרות בכל בין הערבים. והרי יש כאן ב' מדרגות הא' בחי' ההעלאה והוא מ"ש בהעלותך את הנרות כו' וז"ש מחוץ לפרכת יערוך כו' מחוץ לפרסא להביא הבירורים דרפ"ח מבי"ע לאצי' ואח"כ בהגיעם לבחי' האצי' הנה מפני שבאצי' אמרו דהוא וחיוהי וגרמוהי חד כו' הרי בחי' אהרן שנק' כהנא רבא שהוא מבחי' חסד דאצי' ששרשו מבחי' ההעלם דבחי' חוורתי הנ"ל שורש גופי המצות והוא הנק' שמחה של מצוה כנ"ל. וזוהי מדרגה השנית בבחי' ההמשכה כו' וע"כ נק' אהרן בשם שושבינא דוקא עד"מ השושבין שיכול להביא הכלה לפני החתן ודאי יש לו זה היכולת מצד התקרבותו אל החתן. וע"ד דוגמא המקורב אל המלך יכול להכניס אחר בהיכל המלך. וכל מי שבוש ומתיירא ליכנס להיכל המלך וצריך סעד ועזר להכניסו. הנה המקורב הזה יכול להכניסו מפני שנכנס תמיד בהיכל המלך. ואין בוש כלל. להיותו נחשב מאנשי היכל המלך כו' וכך בחי' השושבין למעלה הוא אהרן כהנא רבא שהוא מבחי' חסד דע"י. אלא

שיורד מאצי' לבי"ע לברר ולהעלות הניצוצות שבמל' שנקר' מטרוניתא כנ"ל וע"כ ביכלתו להכניסם ולהעלותם למעלה במאציל ולהוריד משם ההארה שהוא בחי' שמחה של מצוה כנ"ל וגם בענין האהבה הנה הוא מעורר אהבה בכנס"י שיוכלו לעלות וז"ש בהעלותך כו' וכן הוא ממשיך אה"ר בכנס"י מבחי' לבנונית הנ"ל ולכך נקרא אהרן כנ"ל וע"כ נקרא אהרן שושבינא דמטרוניתא דוקא אבל שרשו מבחי' נצח דאבא ששרשו בבחי' חסד דע"י דבי' אחיד אבא כו':

ג. והנה הטבת הנרות היה בשמן ופתילה כידוע וענין השמן שבנר הוא בחי' חכמה כידוע שבחכמה דוקא אתברירו וכמו השמן שהוא בחשאי כו'. כך החכמה הוא בחי' הביטול כו'. ולהבין זה יש להקדים ביאור מאמר ז"ל בשמן זית דכשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנה כך שמן זית מחזיר תלמודו כו'. דזה המאמר פלאי לכאורה. אך הענין יובן בהקדים שרש ענין שבירת הכלים בז' מלכין קדמאין שמתו כמ"ש וימלוך וימת כו'. שהוא בז"ת בלבד ולא בג"ר דבג"ר לא היה שבירה כלל וכמ"ש ימותו ולא בחכמה שאין נפילה ומיתה בחכמה כלל. והנה תחלת השבירה במלך הראשון שנק' בלע הוא בחי' הדעת ואחריו שאר המדות חו"ג ותפארת כו'. ונק' בלע ע"ד ותבלענה שבע פרות הרעות כו' ולא נודע כי באו אל קרבנה היינו שמבליע את הדעת דקדושה בעה"ד טו"ר שהוא ק"נ משכא דחויא כו'. ומכסה ומסתיר על הדעת דקדושה וכענין שנאמר לא ידעתי את ה' ונאמר ישראל לא ידע עמי לא התבונן ואמנם הנה מאחר שבבחי' החכמה עצמה לא היה שבירה כלל א"כ גם בבחי' הארת החכמה שמאירה גם בו"ק מהדעת ולמטה ג"כ לא יש בחי' שבירה ונפילה כ"כ והיינו כמו בחי' חכמה שבחסד ובחי' חכמה שבגבורה כו' אין בבחי' החכמה שמלובשת בהן בחי' שבירה ונפילה ואדרבה עליה נאמר והחכמה תחיה כלומר תחיה לבחי' מיתה שיש בז"ת דתהו. שלעצמות החכמה א"צ חיות אלא להחיות לזולתה והיינו בחי' חכמה שבחסד דתהו שהיא מחיה לבחי' מיתה שנפל בה וכיוצא בזה בכל פרטי חלקי המדות דתהו שנפלו למטה בבי"ע כולם בחי' אור החכמה שבהן מחי' אותם כו' והיינו מ"ש בע"ח בענין הבלא דגרמי בתח"ה שהוא מבחי' אור החכמה שברפ"ח ניצוצים שנפלו הנשאר בכלים אחר שבירתן כדי להחיותן כי יש ג' מדרגות אורות ניצוצים וכלים כו' ע"ש והיינו מד' שמות ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן שבהם נשאר בחי' אורות דחכמה שבכל שם מד' שמות הללו כדי להחיותן גם אחר שבירת הכלים והטעם הוא כנ"ל לפי שבחכמה לא היה שבירה כלל ע"כ גם בחי' הארת החכמה הנשאר לאחר השבירה יכולה היא להחיות הניצוצות כו' וד"ל. וזהו שרש ענין הבלא דגרמי דכתיב ביה ונפשו עליו תאבל כו' שע"י הבל זה יקום המת בתח"ה לעתיד ובזה יובן מ"ש בפרדס וגם בשאר ספרים שיכולין להוציא שמן מכל חלקי דצח"מ גם מבחי' הדומם כאבנים וכמ"ש ושמן מחלמיש צור כו' כי השמן הוא בחי' החכמה בפרט הנמצא גם בכל מציאות פרטי בכל פרטי חלקי דצח"מ וכמ"ש מה רבו מעשיך כולם בחכמה עשית וכידוע בטעם שם אל שיש בכל מלאך פרטי כמו מיכאל גבריאל שהוא נהירו דחכמתא והיינו בחי' הביטול במציאות שיש בכל נברא שממנו יחיה מנפילתו בשבירה וכמ"ש והחכמה תחיה כו'. וזהו שאמרו ז"ל דכשם שהזית משכח תלמודו של ע' שנה פי' השכחה באה מצד השבירה כי השכחה הוא היסח הדעת והיינו מצד השבירה שהיה במלך הראשון דתהו שנק' בלע כו'. וע"כ הזית המר שהוא מק"נ שנק' משכא דחויא ששרשו בא מצד השבירה לכך הוא משכח תלמודו של ע' שנה כו'. אך כשכותשין את הזית ומוציאין ממנו השמן שהוא בחי' החכ' שהוא בבחי' מוח הזכרון דאור אבא כידוע הנה הוא מחזיר תלמודו של ע' שנה כי החכמה הוא היפוך השכחה מפני שלא היה שבירה כלל בחכמה כנ"ל והטעם לע' שנה כי ז"ת שבאו"א כלול מיו"ד השכחה נופלת בהם אבל בחכמה יש כח להחזיר מה ששכח בע' שנה כו'. ועמ"ש בד"ה זכור את אשר עשה לך עמלק בפי' לא תשכח ומעתה יובן בענין הטבת הנרות בשמן ופתילה שהשמן הזה הוא בחי' החכמה הכללי שיש לכללות כל הנמצאים כולם מבחי' החכמה. שעל ידה יחיו מן הנפילה והמיתה אך בתנאי שיהיה בהם בחי' הביטול במציאות. כי בחי' ביטול היש הוא היפך שורש ענין השבירה שהיה מחמת התגלות האור לבחי' יש דוקא. וכמו שכתוב במ"א ע"פ ראית איש חכם בעיניו תקוה לכסיל ממנו כו'. והיינו ענין כליון השמן שבנרות המנורה כי הרי השמן מתבער ונכלל באש הדולק בו עד ששינוי מראה האש והשלהבת הוא בא מן השמן אם עכור או צלול כנראה בטבע אך אם לא השמן לא היה זהרורית האור נמצאת כלל כי אין הארת והבהקת השלהבת רק מן השמן רק שהשמן הוא כלה ונשרף ונעשה אש. כי הוא נמשך אחר הפתילה ונכלל באש כו'. וכך יובן בדוגמא למעלה בבחי' חכמה שבכללות העולמות שהוא בחי' ביטול היש דוקא כנ"ל. וביטול היש לאין דוקא גורם המשכת אין ליש כי א"א להתהוות יש מיש כידוע וכדמיון אור הנר שמאיר מחמת כליון השמן דוקא כנ"ל וד"ל וזהו שרש ענין אורה ושמחה הנ"ל. והכל בבחי' אהרן כי בחי' העלאת הנרות ע"י ביטול דחכמה שהוא השמן הוא מביא בחי' אורה ושמחה מלמעלה למטה. כי ע"י בחי' הביטול יש לאין. שורה אא"ס בחכמה ונק' אורה ומשם מאיר לבינה דאצילות ומדות ומלכות כו'. והוא בחי' השמחה של מצוה כנ"ל וד"ל. כידוע שאין אא"ס שורה אלא בבחי' הביטול דהיינו בחכמה שהיא באה בבחי' ביטול היש לאין:

ד. וזהו שורש ענין ויקחו אליך שמן זית זך כתית למאור כו'. אך תחלה יש להקדים שורש בחי' משה שנק' שושבינא דמלכא כנ"ל דהנה מבואר למעלה בענין מחוץ לפרכת כו'. והנה כ"ז היא בבחי' העלאת מ"ן מבי"ע לאצי' אבל משה הוא בחי' שושבינא דמלכא דהיינו בחי' המ"ד שמברר מ"ן והוא ענין מי שתורתו אומנתו כמלך שגוזר כמאמר מתניתין מלכתא. וכמ"ש ודברי אשר שמתי כו' כמבואר. וזהו פי' ותורה אור. ואע"פ שמבואר למעלה בשרש התורה שהיא מבחי' השערות שלמטה מבחי' הלבנונית. שהוא שרש המצות מ"מ בירידת האור למטה בהתלבשות. הנה המצות ירדו למטה ביותר בהתלבשות בבי"ע משא"כ התורה שהיא בחי' אור לנר מצוה למטה עכ"פ. ולכך נק' משה שושבינא דמלכא ואהרן נק' שושבינא דמטרוניתא בלבד ומטעם זה בהעלות אהרן את הנרות לא כתיב להעלות נר תמיד. כי באצי' דאיהו וחיוהי כו' אין שם בחי' עליות וירידות בשינויים כ"כ כמו בבי"ע ולכך עולה שם האור תמיד משא"כ בבי"ע דכתיב מחוץ לפרכת העדות יערוך כו' כנ"ל וד"ל)וידוע דמשה הוא בחי' חכמה דאצי' וע"כ היה כבד פה כו' ולכך כתיב ביה ואתה הקרב אליך את אהרן אחיך כלומר שיקריבהו ויעלהו אליו לבחי' האצי' להכלל בו ובכל עולם בחי' משה הוא למעלה מהפרסא ועמ"ש ע"פ משה ידבר והאלקים יעננו. וזהו ויקחו אליך שמן זית כו' פי' ואתה הוא בחי' חכמה דמשה ואליו דוקא יקחו שמן לברר בירורים כי סדר הבירורים תחלה באצילות ואח"כ מאצי' לבי"ע. ולהיות כי מבחי' אותיות דחכמה דוקא נעשה הבירור משום דאבא יסד ברתא והוא הנותן הכח לאהרן להעלות נרות כו' ונק' סוסים זכרים. כמ"ש במ"א לכך אמר מאת בנ"י חקת עולם מא' עד תיו דאותיות התורה יש חקת עולם להעלות הנרות כו' וד"ל. וזהו ואתה תצוה ואתה דוקא לפי שבמשה תלוי הדבר בין הבירורים שמלמטה למעלה שע"י אהרן כנ"ל. ובין הבירורים שמלמעלה כו'. ואח"כ נצטוה אהרן להעלות הנרות מלמטה כמ"ש בסמוך יערוך אותו אהרן כו' ואם לא ע"י משה לא היה אהרן יכול להעריך הנרות מטעם הנ"ל וד"ל. ובכל זה יתורץ מה שנצטוה משה במצוה זו ליקח אליו שמן זית זך כו'. וגם מה שבו נאמר להעלות נר תמיד. ובאהרן כתיב מערב עד בקר. כי העלאת מ"ן דבי"ע באצי' הוא ע"י המלכות כידוע והרי בחי' שרש התהוות הזמן הוא במלכות דוקא. כמ"ש ה' מלך מלך וימלוך. עבר הוה ועתיד כי בבחי' מלוכה שהוא בחי' התגלות והתפשטות אור שייך עבר הוה ועתיד. ועמ"ש סד"ה שובה ישראל עד. אבל בבחי' עצמות אלקות הוא למעלה מבחי' הזמן. וכידוע בע"ח הטעם דמ"ע שהזמן גרמא נשים פטורות לפי ששורש הזמן הוא בבחי' נוקבא כו' וד"ל. ולכך אמר בהעלותך את הנרות דאהרן שנק' שושבינא דמטרוניתא מערב עד בקר שהוא כללות הזמן בי"ב צירופים דלילה וי"ב צירופים דיום משא"כ במשה שנק' איש האלקים שהוא למעלה מבחי' הזמן נאמר להעלות נר תמיד וכנ"ל וד"ל: